

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ในกลุ่มผู้ใช้สารเสพติด

จิตรลดา อารีย์สันติชัย

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภูมิหลัง

ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในการควบคุมและช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์ได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามยังมีรายงานว่า การแพร่เชื้อเอดส์ในกลุ่มผู้ใช้สารเสพติด โดยฉีดเข้าเส้นยังคงไม่ลดน้อยลง ยิ่งไปกว่านั้นในกลุ่มผู้ที่ไม่ใช้เข็มฉีดยามีการติดต่อเชื้อเอดส์สูงด้วยเช่นกัน จึงน่าสนใจว่าประชากรกลุ่มนี้ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์ และมีความรู้ในการป้องกันตนเองอย่างเพียงพอหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้จะช่วยให้ประชากรกลุ่มนี้มีความเข้าใจเพียงพอที่จะป้องกันตนเองและลดการติดเชื้อเอดส์

วิธีการวิจัย

สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มผู้ใช้สารเสพติดจากผู้เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล ผู้กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทัดชนสถาน และผู้ถูกคุมประพฤติ โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากทั่วประเทศ ตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เมษายน 2548

ผลการวิจัย

กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด ทั้งหมด 3,468 ราย มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ จำนวน 1,214 ราย ที่เหลือเป็นกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดที่มีภูมิลำเนาจังหวัดอื่น

กลุ่มที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น จำนวน 505 และ 742 ราย ตามลำดับ รายงานว่า เคยตรวจเชื้อเอดส์ ทั้งนี้กลุ่มผู้ตรวจเชื้อเอดส์ดังกล่าว ประมาณร้อยละ 14 และ 7 ตามลำดับ พบว่า ติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มผู้ที่ไม่ติดเชื้อเอดส์และกลุ่มที่ไม่เคยตรวจเชื้อเอดส์ ส่วนใหญ่ใช้ยาบ้าเป็นยาเสพติดชนิดสุดท้ายก่อนถูกจับกุม กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 42 ใช้เฮโรอีน ในขณะที่กรุงเทพฯ มีผู้ใช้เพียง ร้อยละ 27.8 ทั้งนี้กลุ่มผู้ใช้เฮโรอีน ร้อยละ 77.8 และ 61.2 ตามลำดับ รายงานว่า ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

เมื่อพิจารณาภาพรวมเรื่อง ความรู้ในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มไม่ติดเชื้อเอดส์ กลุ่มที่ไม่เคยตรวจและกลุ่มที่ติดเชื้อเอดส์ ปรากฏว่า ประมาณร้อยละ 35-62 ทราบว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ ส่วนการติดเชื้อเอดส์โดยวิธีต่าง ๆ เช่น การร่วมเพศ ฉีดยาเสพติด รับประทาน และแม่สู่ลูก พบว่า ร้อยละ 83-100 ทราบว่า การร่วมเพศเป็นวิธีสามารถติดเชื้อเอดส์มากที่สุด

ในกลุ่มผู้ติดเชื้อที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น ๆ และกรุงเทพฯ ร้อยละ 94 และ 100 ตามลำดับและกลุ่มผู้ที่ไม่ติดเชื้อและกลุ่มที่ไม่ได้ตรวจเชื้อ ร้อยละ 50-70 ต่างก็ทราบว่า การฉีดยาเสพติดสามารถติดเชื้อเอชไอวี และน้อยกว่าร้อยละ 60 พบว่า โรคเอดส์ติดต่อโดยการรับเลือด และแม่สู่ลูก ทั้งนี้พอสรุปได้ว่า กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีความรู้เกี่ยวกับวิธีต่างๆ ที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์มากกว่ากลุ่มผู้ที่ไม่ติดเชื้อและกลุ่มที่ไม่ได้ตรวจเชื้อ เมื่อสอบถามถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ พบว่า โดยส่วนใหญ่มักได้รับจากสื่อมากกว่าทางหน่วยงานรัฐบาล และระดับความรู้ในกลุ่มผู้ไม่ติดเชื้อและกลุ่มที่ไม่ได้ตรวจเชื้อและกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ มากกว่าร้อยละ 90 ขณะที่กลุ่มที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างของความรู้

สรุปและวิเคราะห์

การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าจะมีองค์กร/ตัวแทนมากมายทั้งของรัฐและเอกชน ดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มผู้ใช้สารเสพติด แต่ความรู้ที่รัฐบาลให้กลุ่มดังกล่าวนี้ยังไม่เพียงพอกับการป้องกันตนเองให้พ้นจากการเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และดูเหมือนว่า กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีเท่านั้นที่ได้รับความรู้ และเข้าใจมากกว่ากลุ่มที่เสพยาเสพติดที่ไม่ได้ติดเชื้อ และผู้ไม่ได้ตรวจ ทั้งนี้กลุ่มที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างเรื่องการได้รับความรู้

ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับแผนเป้าหมาย จึงทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริงในอนาคต